

Uitzicht Havelterberg (foto Hans Dekker)

De Havelterberg een berg noemen is natuurlijk een beetje overdreven. Hij meet 18,8 meter boven NAP. Kom daar maar 'ns mee aan in het buitenland... Als je echter bij de Havelter hunebedden staat en je ziet die flinke bult in het landschap, dan ben je op z'n minst blij dat de top van de Havelterberg niet in de fietsroute opgenomen is.

Deze fietsroute brengt u over de flanken van de Havelterberg om u te laten kennismaken met een landschap waar mensen reeds diep in de prehistorie op afkwamen, omdat het alles bood wat ze nodig hadden. En die aantrekkelijkheid van het Havelter landschap is onverminderd gebleven, zult u onderweg merken.

Onderweg gaat u met eigen ogen zien hoe Stichting Het Drentse Landschap haar best doet voor de natuur en voor het Drentse cultureel erfgoed.

Natuur en erfgoed zijn ook úw aandacht meer dan waard! Steun ons... Dat kan op verschillende manieren. Kijk voor meer informatie op www.drentslandschap.nl.

We hebben elkaar hard nodig de komende tijd!

lengte route 35 km.

startpunt Piet Soerplein in Havelte
alternatief: Theehuis 't Hunebed (Van Helomaweg 47, 7973 JC Havelte, maandags gesloten) (punt 16/22 in de route).

gps-coördinaten startpunt
N 52° 46^I 16^{II} / O 06° 14^I 10^{II}

openbaar vervoer buslijn Assen-Meppel, voor fietsverhuur uitstappen halte Centrum; zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

fietsverhuur Bike Totaal Vredenburg, Piet Soerplein 5, 7941 CR Havelte, (0521) 34 14 42.

knooppunten waar mogelijk knooppunten Drents Fietsroutenetwerk aangegeven (www.fietsendrenthe.nl)

afkortingen KP knooppunt, LA linksaf, RA rechtsaf, RD rechtdoor

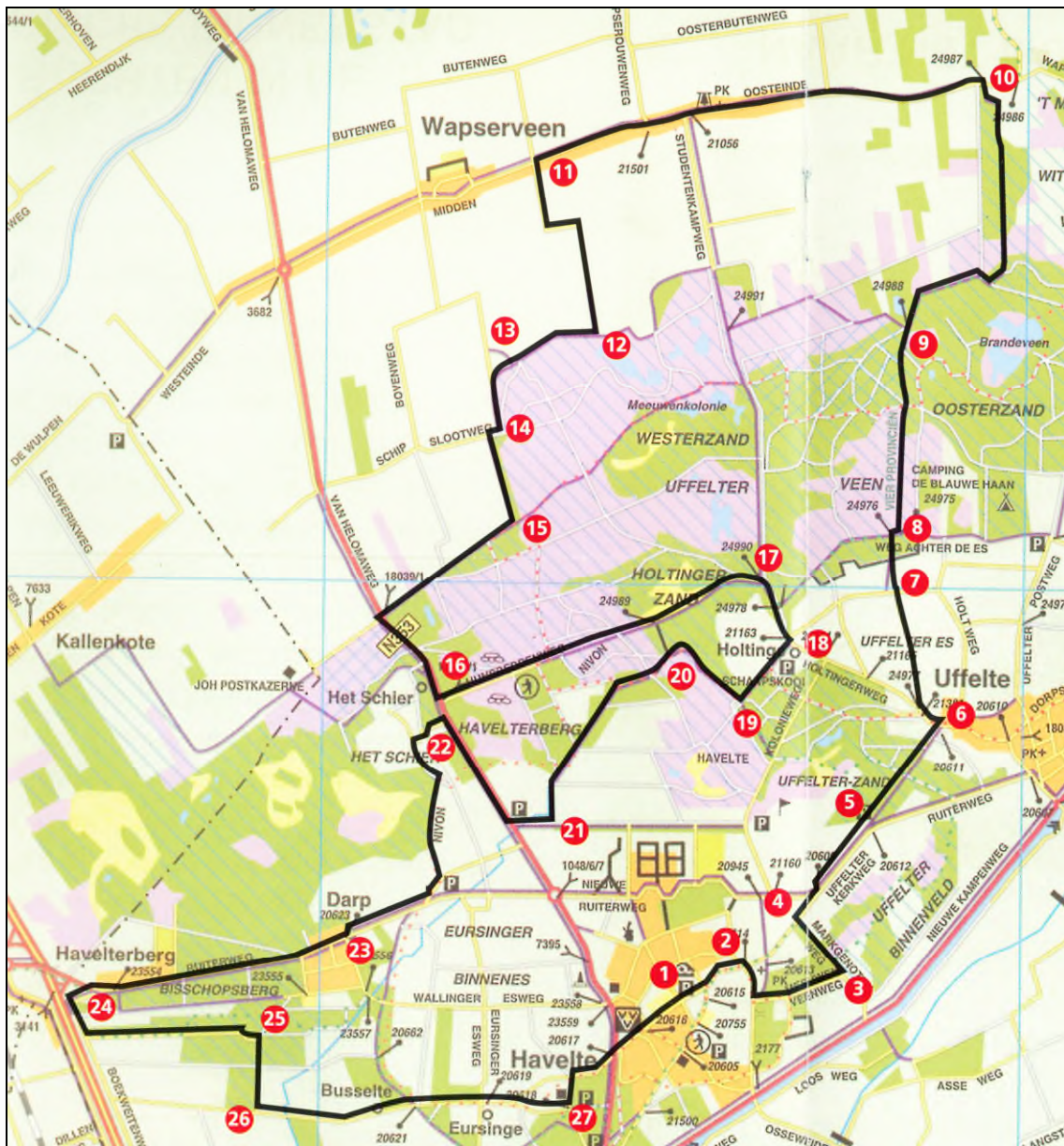
Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (januari 2013)

Kloosterstraat 5, 9401 KD Assen • Postbus 83, 9400 AB Assen

(0592) 31 35 52 • info@drentslandschap.nl • www.drentslandschap.nl

ROTEBESCHRIJVING

- 1** Op Piet Soerplein (KP07) weg links van Rabobank nemen, Eursingerkerkweg.
- 2** Bij Clemenskerk RA, Kerklaan. Bij boerderijtje LA, Meeuwenveenweg.
- 3** Op Markgenotenweg LA.
- 4** Einde weg (KP 06) RA. Vervolgens rechtdoor fietsen. Neem fietspad aan linkerkant van doorgaande weg.
- 5** Als weg bocht naar rechts maakt, fietspaadje RD.
- 6** In Uffelte bij Dorpsstraat LA. Op splitsing bij paddestoel 21381 rechts aanhouden. Even later bij paddestoel 24977/001 RA richting Wapse.
- 7** Neem fietspaadje in verlengde van weg. Paadje loopt bos in.
- 8** Einde paadje RA en meteen bij KP 52 LA bos in.
- 9** Op driesprong bij Bosveen rechts aanhouden richting Wapse. Blijf fietspad volgen.
- 10** Bij doorgaande weg LA fietspad langs doorgaande weg door Wapserveen.
- 11** Bij huisnummer 116 LA, Lege Doakenweg. Weg maakt bocht naar links. Op driesprong RA. Weg wordt fietspaadje.
- 12** Einde fietspad bij brede sloot schelpenpaadje RA.
- 13** Op driesprong fietspaden (KP 29) RD.
- 14** Einde fietspad RA en meteen LA fietspad richting Havelte.
- 15** Einde pad fietspad RA. Steek doorgaande weg over en ga op fietspad LA. U passeert KP 10.
- 16** Bij Theehuis weg oversteken naar asfaltweg richting hunebedden. Weg wordt zandbaan met schelpenpad. Blijf pad tot eind volgen richting KP 08.
- 17** Bij asfaltfietspad (KP 08) RA.
- 18** Neem bij eerste zandweg schelpenpaadje RA richting Schaapskooi. Blijf paadje RD volgen.
- 19** Bij eik haakse bocht naar rechts.
- 20** Voorbij bankje op driesprong schelpenpaadje LA.
- 21** Einde fietspad RA. Van Helomaweg oversteken en op fietspad RA.

- 22** Bij Theehuis LA, Dennenweg. Op driesprong bij Schierbosweg LA. Meteen daarna rechts aanhouden. Op Dorlangeweg LA. Weg wordt schelpenpaadje, paadje wordt verharde weg, Turfweg. Op klinkerweg RA tot doorgaande weg. Neem fietspad RA naar Darp.
- 23** Bij einde dorp doorgaande weg oversteken en fietspad parallel aan de weg vervolgen.
- 24** Voorbij dorp Havelterberg fietspad RD volgen. (Doorgaande weg buigt bij bosrand naar rechts.) Einde fietspad even LA. Vóór viaduct (KP 17) weer LA. Voorbij huisnummer 1 asfaltweggetje LA langs bosrand.
- 25** Einde weg bij pompstation waterleiding RA.
- 26** Bij asfaltweg LA. Op kruising RD, Eursingerlaan.
- 27** Op Linthorst Homanlaan LA. Op driesprong RA.
- 28** Via oversteekplaats doorgaande weg oversteken. RD terug naar startpunt.

Achtergrondinformatie over het gebied

Clemenskerk (punt 2 in de route)

In de middeleeuwen deelden de dorpen Uffelte en het lang verdwenen Hesselte (ongeveer op de plaats van het huidige Darp) hun kerk. Rond 1310 werd met de bouw van de huidige Clemenskerk begonnen. Honderd jaar later kreeg het gebouw zijn markante toren. Het huidige dorp Havelte ontwikkelde zich dankzij de nabijheid van de kerk. Bij het pad naar de kerk ligt een zogeheten duivelsrooster. Indertijd moest het voorkomen dat de duivel met zijn bokkenpoten het kerkhof op kon.

Uffelter Binnenveld (punt 3)

Rechts van de weg ligt de ingang van het Uffelter Binnenveld van Stichting Het Drentse Landschap. Het Binnenveld is een smalle dekzandrug op de flank van de Havelterberg. Dankzij de grote afwisseling tussen hogere, nogal geaccidenteerde bospercelen en kletsnatte lage delen is het een heel bijzonder terrein. U kunt er een 2,5 kilometer lange paaltjeswandeling maken.

Westerzand en Oosterzand (punt 8)

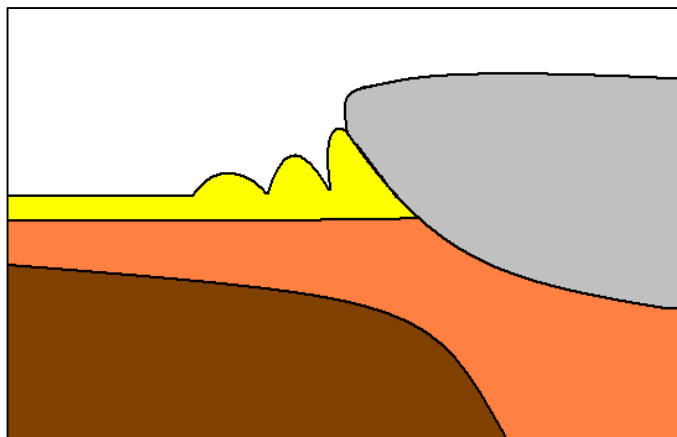
Het pad voert u min of meer langs de grens van het Westertzand en het Oosterzand. Dit is een typisch dekzandlandschap met links en rechts van het pad uitgestoven laagten en zandduinen. Veel laagten waren vol gegroeid met veen. Onderweg kruist u het tussen twee hoge wallen gelegen voormalige Uffelter Boervaartje. In de negentiende eeuw werd langs deze waterweg uit het westelijk gelegen Uffelterveen opgehaald.

Wapserveen (foto: Bertus Boivin)

Wapserveen (punt 10)

Het dorp Wapserveen ontwikkelde zich in de middeleeuwen op de grens van laag en hoog. Rechts van de weg lagen de hooi- en weilanden richting Wapserveensche Aa en links de akkers en verderop de heidevelden aan de voet van de Havelterberg. De oudste boerderijen stammen in deze vorm uit de achttiende eeuw. Ze liggen allemaal van de 'zandkant' van de weg. Tot op de dag van vandaag is bij de Hervormde kerk te zien dat bij de bouw in 1803 eerst de stenen van de oude kerk werden gebruikt alvorens nieuwe stenen aan te schaffen. De kerk heeft een voor Drenthe unieke klokkenstoel.

De Havelter stuwwal (punt 16)

Uiteraard moet u onderweg even van de fiets af om de Havelterberg te beklimmen.

In de voorlaatste (Saale-)ijstijd (tussen 250 en 130 duizend jaar geleden) bereikten de gletsjers vanuit Scandinavië onze streken. Honderden meters dikke ijstongen duwden de grond op tot stuwwallen. Behalve de stuwwallen tussen Havelte en Steenwijk waren dat bijvoorbeeld ook de Sallandse Heuvelrug en Gaasterland. Op de tekening hierboven is goed te zien hoe de ijsmassa de bovenste grondlagen opstuwde als ribbels in het tapijt. Voorwaarde voor het ontstaan van stuwwallen was de aanwezigheid van een harde laag in de diepe ondergrond. Dan pas kreeg het ijs goed vat op het zand. Onder de ijsskap werden zand en stenen verpulverd tot een dikke leemlaag met steentjes (keileem). Het ijs rolde brokken graniet tot de zwerfkeien die later het trechterbekervolk goed van pas zouden komen. Opmerkelijk eigenlijk: zowel de Havelterberg als de hunebedden aan de voet ervan zijn beide producten van de Saale-ijstijd...

Hunebedden (punt 16)

De twee hunebedden aan het pad staan al meer dan 5000 jaar aan de voet van de Havelterberg. De magie van deze hoge plek in het landschap zal er zeker toe hebben bijgedragen dat het trechterbekervolk deze plek uitkoos als een laatste rustplaats voor de doden. Hunebed D53 links van het pad is op het hunebed van Borger na het grootste van Drenthe. In de Tweede Wereldoorlog werd het in een zes meter diepe kuil begraven in afwachting van betere tijden. De Duitsers waren bezig aan de voet van de Havelterberg een groot vliegveld in te richten en Hunebed D53 stond daarbij in de weg. Bovendien zou een hunebed een gemakkelijk oriëntatiepunt vormen voor de geallieerde bommenwerpers. Het kleinere hunebed D54 rechts van het pad werd destijds met een dikke laag zand gecamoufleerd.

Rendierjagers (punt 19)

Rond de Havelterberg zijn sinds de jaren dertig vuurstenen voorwerpen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van rendierjagers rond 10.000 jaar v.Chr. De enorme hoeveelheid vondsten gaven de Havelterberg op een gegeven moment zelfs de bijnaam 'Drentse Pompeï'. Er werd zelfs een speerpunt gevonden die nog veel ouder was en uit de Neanderthaltijd moet stammen.

Darp (punt 23)

Darp werd pas in de vijftiende eeuw Darp genoemd. Daarvoor heette het Hesselte. Het dorp kreeg de nieuwe naam in de tijd dat Havelte uitgroeide tot een veel belangrijker dorp. De 'rijtjeshuizen' uit de jaren vijftig in het dorp hebben te maken met het feit dat de Duitsers in de oorlog vrijwel het hele dorp hebben afgebroken in verband met de aanleg van het vliegveld. Verderop komt u over de door het bos 'verstopte' Bisschopsberg die de zuidkant van de Havelter stuwwal vormt. De berg dankt zijn naam aan het feit dat hier in de middeleeuwen de bisschop van Utrecht door de Drenten als hun landheer werd ingehuldigd als hij vanuit het Land van Vollenhove arriveerde.

Overcinge (punt 27)

Het huis Overcinge werd reeds in 1313 vermeld en hoort tot de oudste 'huizen van stand' in Drenthe. In zijn huidige vorm dateert Overcinge uit de zeventiende eeuw. Beroemde bewoners waren de leden van de familie Linthorst Homan. Hun familiegraf heeft u waarschijnlijk al opgemerkt naast de ingang van de kerk van Havelte aan het begin van de route.

foto: Hans Dekker